

Verspreidings- onderzoek met behulp van een geologische kaart

De Alblasserwaard (ZH) is een typische Hollandse laagveenpolder die van de 11^e tot 13^e eeuw werd ontgonnen vanuit de hoger gelegen oeverwallen langs de rivieren de Lek, Merwede, Alblas en Giessen. Zo ontstond het huidige eeuwenoude cultuurlandschap met z'n dijken, sloten en het zo kenmerkende oer-Hollandse slagenpatroon.

De ondergrond in het centrale gedeelte van de Alblasserwaard bestaat voornamelijk uit veen, maar aan de randen van de Alblasserwaard werd voor de bedijking door de rivieren

de Lek, Noord en Merwede een laagje klei afgezet op het veenpakket. Op veel plaatsen is deze strook klei enkele honderden meters tot wel meer dan een kilometer breed. Het zijn juist deze kleiige plekken waar de rugstreeppad wordt gevonden. De gronden dicht bij de dijk liggen relatief iets hoger dan de gebieden verderop in de polder, waar het veen door ontwatering in de loop der eeuwen is ingeklonken. In de delen van de Alblasserwaard waar het veen dagzoomt en waar het een stuk vochtiger is, worden niet of nauwelijks rugstreeppadden gevonden.

Toch blijken de smalle kleiige stroken langs de rivieren niet de enige plaatsen in de Alblasserwaard waar de rugstreeppad voorkomt. Ook uit het centrale- en oostelijk deel van de Alblasserwaard zijn waarnemingen bekend. Deze komen vooral uit Hoornaar, Goudriaan en Noordeloos. Deze oude dorpen liggen voor een groot deel op donken – rivierduinen uit de laatste ijstijd – en stroomgordels – oeverwal- en rivierbeddingafzettingen uit de periode van 6000-4000 BP – en hierdoor een stuk hoger dan hun omgeving. Mensen hielden hier droge voeten tijdens de vele overstromingen die de Alblasserwaard hebben geteisterd. Behalve de mens benut dus ook de rugstreeppad deze duizenden jaren oude landschapselementen, waardoor er midden in de veenpolders nog populaties rugstreeppadden zijn te vinden.

Met behulp van een bodemkaart van de Alblasserwaard ben ik in 2014 en 2015 op een aantal zwoele voorjaarsavonden op zoek gegaan naar roepende rugstreeppadden. Daarbij maakte ik gebruik van de lokale wegen die, net als de dorpen, van oudsher zijn aangelegd op de hogere en stevige stroomgordels. Tot en met 2013 was de rugstreeppad bekend uit 65 km-hokken (bron: NDFF / Waarneming.nl). In het voorjaar van 2014 en 2015 hoorde ik, tijdens de 'geologische' inventarisatie, in nog eens 27 nieuwe km-hokken rugstreeppadden. Daarnaast werden ook in Alblasserdam en Goudriaan nog twee km-hokken ontdekt. De rugstreeppad is nu dus bekend in 94 km-hokken in de Alblasserwaard. Helemaal niet gek voor een laagveenpolder in het westen van Nederland.

Met een schuin oog op de kaart zie ik nog genoeg plekken waar je aan de hand van de ondergrond rugstreeppadden kan verwachten. Met een beetje mazzel hoop ik zo volgend jaar de 100 km-hokken vol te krijgen.

Richard Slagboom

Rugstreeppad
(Foto: Richard Slagboom)

Bodemkaart van de Alblasserwaard. Legenda:
paars = veen, lichtgroen en groen = stroomgordels,
donkergroen = kleiafzettingen.
Gele stippen waarnemingen Rugstreeppad t/m 2013,
Rode stippen waarnemingen 2014 en 2015
(Bron: Bart Smit / ESRI Nederland)